

בתי המשפט

בית משפט מחוזי חיפה

בשא 003049/07

בתיק עיקרי: א 000372/03

תאריך: 10/04/2007

בפני: כב' השופט רון סוקול

בעניין:

יאיר דר

ע"י ב"כ עוה"ד עדו אמיר ועוה"ד מירב שטרק

המבקש

נ ג ד

בנק דיסקונט לישראל בע"מ

ע"י ב"כ עוה"ד עפר אטיאס ועוה"ד רון חכים

המשיב

החלטה

1. בקשה להתיר את חקירת המבקש (הנתבע מס' 1), השוהה בארצות הברית, באמצעות כינוס וידאו (Video Conference).
2. המשיב (להלן גם: "הבנק") הגיש תביעה כנגד המבקש לתשלום סך של 9,483,004 ₪ בגין ערבותו לחובות החברה אפנת קפה בע"מ (להלן: "החברה"). המבקש הגיש לבית המשפט תצהיר עדות ראשית שנחתם בחו"ל ללא אישור חתימה אך הודיע כי ימציא עותק חתום בפני קונסול ישראל.
3. כעת כאשר פרשת התביעה בפני סיומה, עותר המבקש להורות כי חקירתו הנגדית על התצהיר תיעשה באמצעות כינוס וידאו. לטענתו, הגעתו לישראל לשם העדה עלולה לפגוע בו קשות, וכי ייגרם לו "נזק כבד תוך פגיעה כלכלית אנושה [...] והגבלת מהותה של חירותו המעוגנת בזכות יסוד".
4. בבקשתו טוען המבקש כי תלויים כנגדו שנים-עשר תיקי הוצאה לפועל שהחוב הכולל בהם הוא מעל 7.5 מיליון ₪. בשניים מהתיקים הוצאו כנגדו צווי עיכוב יציאה מהארץ תקפים, ואילו בשני תיקים נוספים ניתנו צווי עיכוב מהארץ שתוקפם פג, אך יש חשש שמא יחודשו. המבקש מבהיר כי קיימת ודאות שאם יתייצב להיחקר על תצהירו בישראל, לא יוכל לצאת מהארץ בשל צווי עיכוב יציאה אלו.
5. המשיב מתנגד לבקשה וטוען כי אין כל הצדקה לסטות מהכלל הרגיל ולפיו עדותו של כל עד תישמע בבית המשפט. המשיב מוסיף ומדגיש כי המבקש לא צירף תצהיר לבקשתו, ואף לא

בתי המשפט

בית משפט מחוזי חיפה

בשא 003049/07

בתיק עיקרי: א 000372/03

תאריך: 10/04/2007

בפני: כב' השופט רון סוקול

המציא כל ראיה לאשש את טענותיו. לבקשה צורף, כך נטען, מסמך בלתי ברור המפרט מספרים של תיקי הוצאה לפועל בתוספת כיתוב בכתב יד בדבר זהות הזוכים ובדבר קיומם או היעדרם של צווי עיכוב. לא ברור מי רשם את הדברים, מתי הוצאו הצווים וכדומה. די בכך, לטענת המשיב, כדי להביא לדחיית הבקשה על הסף.

6. נקודת המוצא לדיון היא כי על-פי הדין הקיים נדרשת התייצבות של עד בפני בית המשפט על מנת שהשופט היושב בדיון יוכל להתרשם ממהימנותו באופן בלתי אמצעי (ראה י' קדמי על הראיות, חלק שלישי, עמ' 1413; ע"א 397/87 יורם גיל נ' בנק דיסקונט לישראל בע"מ, פ"ד מד(2) 397; רע"א 4649/92 פקיד שומה למפעלים נ' זורח ועדנה גהל, פ"ד מז(1) 564). עם זאת נמצאו חריגים לעיקרון. סעיף 13 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971, קובע:

(א) לפי בקשת בעל דין במשפט אזרחי רשאי בית המשפט, אם נראה צורך בכך למען הצדק ולפי התנאים שהורה עליהם, לצוות שעד או כל אדם אחר ייחקר בתצהיר על-ידי אדם פלוני ובמקום פלוני שמחוק לתחום שיפוטו של בית המשפט, ורשאי בית המשפט ליתן הוראה בכל דבר הכרוך באותה חקירה, כפי שייראה סביר וצודק, ורשאי הוא להתיר לכל בעל דין להגיש את פרוטוקול העדות כראיה באותו משפט.

(ב) אדם שהורו לו לערוך חקירה כאמור רשאי להשביע ולערוך דו"ח מיוחד לבית המשפט בדבר החקירה ובדבר התנהגותו של כל עד או אדם אחר בה או בדבר היעדרו ממנה, ורשאי בית המשפט להורות על כל הליך וליתן כל צו כפי שייראה לו צודק.

7. מכוח סעיף זה נפסק כי בית המשפט רשאי להורות גם על שימוש באמצעים טכנולוגיים שיאפשרו שמיעת עד מבלי שיתייצב בבית המשפט, ובהם שימוש בכינוס וידאו (ראה רע"א SMITHKLINE BEECHAM P.L.C 3005/02 נ' אוניפארם בע"מ, פ"ד נו(6), 865; ש' לוי תורת הפרוצדורה האזרחית, מבוא ועקרונות יסוד, עמ' 114; ע"א 7516/02 ד"ר דוד פישר נ' רוי"ח יוכמן, תק-על 2005(2) 81, 85).

8. בתי המשפט הדגישו כי אין באפשרות לשמיעת עד באמצעות כינוס וידאו כדי לפתוח פתח רחב לחקירת עדים מחו"ל ללא התייצבותם, אלא כל מקרה ייבחן לפי נסיבותיו.

בתי המשפט

בית משפט מחוזי חיפה

בשא 003049/07

בתיק עיקרי: א 000372/03

תאריך: 10/04/2007

בפני: כב' השופט רון סוקול

9. אציין כי בטרם פותחו האמצעים הטכנולוגיים לחקירת עד באופן שבית המשפט בישראל יוכל לצפות בו, לנהל את הדיון ולהתרשם מהעד, דנו בתי המשפט בשיקולים להתרת גביית עדות בחו"ל במסגרת סעיף 13 לפקודת הראיות הנ"ל והציבו תנאים מחמירים. בע"א 84/51 קלינגהופר נ' בלוס, פ"ד ו(1) 198, מונה בית המשפט 3 שיקולים עיקריים:

- (א) הבקשה הוגשה בתום לב
- (ב) עדויות העדים הנן רלוונטיות לבירור המחלוקות
- (ג) קיימת סיבה טובה המונעת מהעד להתייצב לעדות בישראל

דומה כי בתי המשפט אימצו בעיקרון מבחנים אלו גם בדיון בבקשה לחקירת עד באמצעות כינוס וידאו, אם כי לאפשרויות הרבות שמעניקים האמצעים הטכנולוגיים לעקוב אחר מהלך העדות, ניתן משקל מיוחד.

10. השופט (בדימוס) ש' לוי, בספרו **תורת הפרוצדורה האזרחית** הנ"ל, מדגיש כי לדעתו ראוי שהאמצעים הטכנולוגיים החדשים יגמישו את המבחנים המחמירים שנקבעו בעבר, שכן בעזרת אמצעים אלו יכול בית המשפט להתרשם מהעד, כמעט כמו בחקירה באולם בית המשפט. עם זאת דומה שבתי משפט נוהרים ואינם נוטים לאפשר חקירה באמצעות כינוס וידאו, אלא בנסיבות חריגות.

11. כך, למשל, הכירו בתי משפט במצב ביטחוני השורר בישראל כמצדיק העדת עד החושש להגיע, באמצעות כינוס וידאו (ראה, למשל, רע"א 3005/82 הנ"ל; רע"א 1093/02 **רות שנייר נ' BAYERISCHE LANDSBANK**, פדאור (לא פורסם) 03 (2) 681). מאידך חשש של עד להתייצב בשל חקירה פלילית הצפויה להיפתח לו, או בשל חובות שהוא חייב בישראל, לא הוכרו בדרך כלל כסיבה מספקת לאי-התייצבות המצדיקה חקירה באמצעות כינוס וידאו (ראה ע"א 7516/02 הנ"ל, עמ' 85 בפסקה 7; בש"א 8967/05 – ת"א (חיפה) 152/02 **נימר אליאס דאוד נ' זוהיר יוסף דאוד**, תק-מח 2005(3), 7369).

12. דומני כי על קשיי התרשמות בית המשפט מהעד ניתן בדרך כלל להתגבר באמצעים טכנולוגיים, אולם בכך לא די. כך, למשל, יש חשיבות באזהרתו של עד לומר אמת והאפשרות להעמידו לדין אם לא יעשה כך. כאשר העד אינו מצוי בישראל, ולא ניתן לאכוף עליו את הדין הפלילי אם לא יאמר אמת, מאבדת האזהרה ממשמעותה. במקרים כאלו צריך שבית המשפט

בתי המשפט

בית משפט מחוזי חיפה

בשא 003049/07

בתיק עיקרי: א 000372/03

תאריך: 10/04/2007

בפני: כב' השופט רון סוקול

יתרשם כי למרות היעדר אמצעי אכיפה העד מבין את חובתו לומר אמת. יש לזכור כי לעתים יש צורך לעמת את העדים עם מסמכים ועם עדויות שבידי בעלי הדין המצויים בישראל ויש קושי לעשות כן בהעדרו של העד. ברי כי מקום שבו נדרש כי העד יצטרף לביקור באתר כלשהו ויערוך הצבעה, אין אפשרות לעשות זאת בהיותו בחו"ל. בדרך כלל ישנה חשיבות להימצאות העד גם מקום שנדרשת בדיקתו על-ידי מומחה, כגון מומחה רפואי, או אפילו בדיקת כתב יד על-ידי גרפולוג ועוד.

13. ככלל, דומה כי מקום שמדובר בבעל דין שעדותו חשובה, תגבר הנטייה לדרוש את התייצבותו, למעט בנסיבות חריגות. עם זאת לגבי עדים אחרים ראוי לשקול ברוחב לב גדול יותר את האפשרות לחסוך מהם את ההתייצבות. מובן שגם הפגיעה הצפויה לעד מחד, לעומת הפגיעה בהליך ובבירור האמת ללא התייצבותו, יובאו בחשבון.

עוד ראוי להחמיר יותר עם תובע המבקש להימנע מהתייצבות, לעומת נתבע, שהרי בדרך כלל התובע הוא שבחר את מקום ההתדיינות ואת מועדה.

ישנה חשיבות גם למהות העדות הנדרשת. כך, אם מדובר בעד טכני שלגביו התרשמות ממדימנות איננה בעלת חשיבות רבה, יהיה מקום להיעתר ביתר קלות לעדות בוידאו מאשר ביחס לעד המפרט עובדות המחייבות הכרעה במדימנות.

14. ומן הכלל אל הפרט. המבקש הוא הנתבע בתיק. המבקש נתבע מכוח ערבותיו לחברה שהייתה בשליטתו ובניהולו. אין ספק כי בידי המבקש מצוי המידע הרב ביותר לגבי חובות החברה, נסיבות חתימת הערבות על-ידי ועל-ידי אביו וזכי דר, וכדומה.

זאת ועוד, המבקש טוען בתצהירו כי על כתב ערבות אחד חתם כערב לחובותיה של החברה בטרם שינתה את שמה ואת סוג פעילותה, אך אינו כופר בחתימה. לגבי כתב ערבות נוסף הוא טוען כי כלל לא חתם וכי החתימה הנחזית להיות חתימתו, אינה שלו (סעיף 15 לתצהיר). לגבי כתב הערבות השלישי נטען כי למעשה הוטעה על-ידי פקידי הבנק לחתום על המסמך מבלי שאפשרו לו להבחין בין המסמכים השונים שחתם.

בתי המשפט

בית משפט מחוזי חיפה

בשא 003049/07

בתיק עיקרי: א 000372/03

תאריך: 10/04/2007

בפני: כב' השופט רון סוקול

עוד אציין כי אביו של המבקש, זכי דר, מעלה בהגנתו טענות קשות נגד המבקש, ובמיוחד בנוגע לחתימה על מסמכי החברות, כגון מסמכי החלטה, מינוי מנהלים, שינוי תקנון וכדומה. האב טוען גם טענות שונות ביחס לדברים שמסר לו המבקש לגבי החתימה על מסמכי הערבות, סילוק החובות וכדומה. משמע ישנה חשיבות רבה להתרשמות מהמבקש גם לגבי הערכת העדויות ביחס לחובותיו של האב.

אלו כולן טענות עובדתיות המחייבות חקירה יסודית וקביעת מהימנות הגרסאות. הטענות בדבר זיוף החתימה עשויות לחייב גם בדיקת מומחה לכתבי יד.

15. עוד אציין כי המבקש לא טרח לצרף תצהיר לבקשתו, ולא צירף כל ראיה משכנעת אחרת לגבי טענותיו. אין ראיה כי תלויים ועומדים כנגדו צווי עיכוב, לגבי יתרות החוב בתיקי ההוצאה לפועל, מתי נוצרו החובות וכדומה. אין ראיות לגבי מקום מגוריו של המבקש, מקום הימצאו, מקום מגורי משפחתו וכדומה.

16. לבסוף ראוי לזכור כי החובות בתיקי ההוצאה לפועל הנטענים הם חובות על-פי פסקי דין והמחאות. יש להניח כי אלו נצברו כאשר עסקי החברה נקלעו לקשיים. המבקש היה מנהל החברה ובעל השליטה. מכאן עולה לכאורה כי המבקש נמלט מנושיו לחו"ל וכעת מבקש הוא כי בית המשפט יסייע לו בהימלטותו זו ויאפשר לו שלא להתייצב בישראל.

מי שמנהל עסקיו בישראל, צריך לדעת כי הוא צפוי גם להתדיינות משפטית בישראל, וכי בבוא היום הוא עשוי להידרש להתייצב לעדות בבית המשפט. אין זה ראוי כי סעיף 13 לפקודת הראיות ישמש מקלט לחייבים ויאפשר להם להימנע מלהתייצב בפני נושיהם הפועלים לגביית חובותיהם.

17. המבקש יוכל כמובן לבחור בין התייצבות לדיון ולחקירה ובין הימנעות מעדות והסתמכות על ראיות אחרות.

18. אשר על כן הנני דוחה את הבקשה.

הוצאות בקשה זו יידונו במסגרת התיק העיקרי.

בתי המשפט

בשא 003049/07
 בתיק עיקרי: א 000372/03
 תאריך: 10/04/2007

בית משפט מחוזי חיפה
 בפני: כב' השופט רון סוקול

המזכירות תמציא העתקים לב"כ הצדדים.

ניתנה היום, כ"ב בניסן, תשס"ז (10 באפריל 2007), בהיעדר הצדדים.

רון סוקול, שופט

הקלדנית: ליאת ח'